

การศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

The Study of the Development of Competencies Based on Teacher Performance Standards for 21st Century Learning Management in Vocational Institutions in Ratchaburi Province

กมลภพ ชุมศรี^{1*} และ सरาวุฒิ สืบแย้ม²

Kamonpop Chumsri^{1*} and Sarawut Suebyam²

^{*1,2} สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
กรุงเทพมหานคร 10800

^{*1,2} Department of Vocational and Technical Education Management, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok 10800

Received : May 20, 2026 Revised : June 21, 2026 Accepted : June 23, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี (2) เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรีจำนวนทั้งสิ้น 218 คน จากสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง ในปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่าแบบตอบสนองคู่ ประกอบด้วยข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเที่ยง เท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความ ค่าดัชนีต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.90) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{X}$ = 2.93) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}$ = 4.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.73) และผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.64) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (PNI_{modified} = 0.63) และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู (PNI_{modified} = 0.61)

คำสำคัญ : การพัฒนสมรรถนะครู, มาตรฐานการปฏิบัติงาน, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

This study aimed to: (1) examine the current and desirable conditions of teachers' competencies based on performance standards for 21st-century learning management in public vocational schools in Ratchaburi Province; and (2) identify the priority needs for competency development.

The sample group was 218 teachers from 7 public vocational schools in Ratchaburi Province in the academic year 2024. The research instrument was a paired-comparison rating scale questionnaire with reliability values of 0.99 and 0.97. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}), and content analysis.

The findings revealed that the overall current competency level of teachers was at

*กมลภพ ชุมศรี

E-mail : kamonpop.air.4@gmail.com

a moderate level ($\bar{X} = 2.90$), with the highest mean score in the aspect of professional practice ($\bar{X} = 2.93$). The overall desired competency level was at a high level ($\bar{X} = 4.72$), with the highest in learning management ($\bar{X} = 4.73$). The priority needs for competency development, ranked by PNI_{modified} values, were: learning management (PNI_{modified} = 0.64), community and parental engagement (PNI_{modified} = 0.63), and professional practice (PNI_{modified} = 0.61)

Keywords : Teacher Competency Development, Performance Standards, 21st Century Learning

1. บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้ครอบคลุมทุกช่วงวัย เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งในมิติของการเรียนรู้ การทำงาน และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของประเทศท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาจึงต้องตอบสนองต่อการผลิตและพัฒนาากำลังคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน ทั้งความรู้ ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ของชาติ

ครูถือเป็นกลไกหลักของระบบการศึกษา การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องสำคัญ ครูในยุคใหม่ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นโค้ชที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นการเรียนรู้ และส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยต้องพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านเนื้อหาวิชา (Content Knowledge) หลักวิชาชีพครู (Pedagogical Knowledge) และเทคโนโลยี (Technological Knowledge) อย่างบูรณาการ (TPCK) อย่างไรก็ตาม การจัดอบรมและพัฒนาครูในช่วงที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น หลักสูตรพัฒนาไม่ตรงตามความต้องการจริงของครู การอบรมขาดความต่อเนื่อง ไม่มีระบบติดตามผล และการเข้าถึงโอกาส

ในการพัฒนาที่ยังไม่ทั่วถึง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

จากการศึกษาภาคสนามในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี จำนวน 7 แห่ง พบว่าครูผู้สอนยังประสบปัญหาหลายด้าน ในการพัฒนาสมรรถนะและการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และยังไม่ติดกับรูปแบบการสอนแบบเดิม ประกอบกับภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนมีจำนวนมาก ส่งผลให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

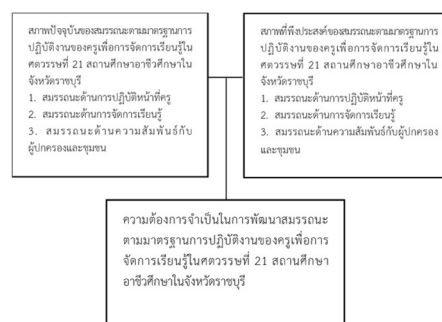
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาสภาพการพัฒนสมรรถนะของครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพรองรับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

2.2 เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการพัฒนาศมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรีมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูสายการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี จำนวน 459 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจงตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำคือ 210 คน ผู้ตอบแบบสอบถามจริงจำนวน 218 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามมาตราประมาณค่า Likert 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

4.2.2 สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

4.2.3 ข้อเสนอแนะปลายเปิด

เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการขออนุญาตจากสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรี และจัดส่งแบบสอบถามทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และไปรษณีย์ จากนั้นจึงรวบรวม ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำไปวิเคราะห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับคำถามปลายเปิด และใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI modified) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	122	55.96
ปริญญาโท	90	41.28
ปริญญาเอก	6	2.75
2. ตำแหน่งในปัจจุบัน		
ครูพิเศษสอน	20	9.17
ครูผู้ช่วย	18	8.26
ครู คศ.1	114	52.29
ครู คศ.2	38	17.43
ครู คศ.3	27	12.39
ครู คศ.4	1	0.45
3. ประสบการณ์		
น้อยกว่า 1 ปี	10	4.59
มากกว่า 1 - 5 ปี	86	39.45
มากกว่า 5 - 10 ปี	59	27.06
มากกว่า 10 - 15 ปี	31	14.22
มากกว่า 15 - 20 ปี	14	6.42
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	18	8.26
4. การอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพ		
1. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ	79	36.2
2. อบรมเชิงปฏิบัติการ Workshop	68	31.2
3. ทำวิจัยทั้งเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม	105	48.2
4. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ	110	50.5

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 55.96 มีตำแหน่งทางวิชาชีพเป็นครู คศ.1 มากที่สุด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 52.29 มีประสบการณ์การสอนช่วงมากกว่า 1 - 5 ปีมากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.45 และรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือ การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของครูในการพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินสมรรถนะของครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี ทั้งในด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
การปฏิบัติหน้าที่ครู	2.93	0.70	ปานกลาง	4.72	0.49	มาก
การจัดการเรียนรู้	2.88	0.72	ปานกลาง	4.73	0.51	มาก
ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	2.89	0.66	ปานกลาง	4.70	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	2.90	0.70	ปานกลาง	4.72	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 ด้านสภาพปัจจุบัน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{X} = 2.93$) รองลงมา คือ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 2.89$) และต่ำสุด คือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.88$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพครูในทุกด้าน

ด้านสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยครูให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ครู ($\bar{X} = 4.72$) และความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 4.70$)

โดยสรุป ครูมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในทุกด้านอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความคาดหวังสูงที่สุด เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21

5.3 ผลการวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I)	ค่าดัชนีของความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = \frac{(I-D)}{D}$	ลำดับ
1. การปฏิบัติหน้าที่ครู	2.93	4.72	0.61	3
2. การจัดการเรียนรู้	2.88	4.73	0.64	1
3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	2.89	4.70	0.63	2

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน

ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงที่สุดที่ 0.64 อยู่ในลำดับที่ 1 สะท้อนให้เห็นว่าครูต้องการพัฒนาทักษะด้านการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่มากที่สุด

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งมีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$) อยู่ที่ 0.63 อยู่ในลำดับที่ 2 แสดงถึงความต้องการในการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียน

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู แม้จะมีค่าดัชนี ($PNI_{modified}$) ต่ำที่สุด (0.61) แต่อยู่ในระดับที่ยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องของบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะครูมืออาชีพ

โดยสรุปครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรีมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะในทุกด้านโดยให้ความสำคัญสูงสุดกับการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และสุดท้าย คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรีจำนวนทั้งสิ้น 218 คน จากสถานศึกษา จำนวน 7 แห่ง ในปีการศึกษา 2567 ได้แก่ ระดับการศึกษาตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การสอน และการอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 55.96 มีตำแหน่งวิทยฐานะเป็นครู คศ. 1 มากที่สุด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 52.29 มีประสบการณ์การสอนช่วงมากกว่า 1 - 5 ปี มากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.45 ครูส่วนใหญ่ได้พัฒนาวิชาชีพ โดยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5

6.2 สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถจัดลำดับ จากระดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยหวัช้อย่อยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน ทั้งในด้านบุคลิกภาพการแต่งกาย กิริยา วาจา และ มารยาทมีระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน โดยหวัช้อย่อย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีระดับคะแนน เฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น และด้านการจัดการเรียนรู้ โดยหวัช้อย่อยความสามารถทำงานกับเพื่อนครูเป็นทีม เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาวิชาชีพมีระดับคะแนน เฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น

โดยสรุป ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐใน จังหวัดราชบุรี มีศักยภาพพื้นฐานที่ดีแต่ยังต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะในเชิงลึก โดยเฉพาะด้านการจัดการ การเรียนรู้และความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถ จัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

6.3 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนา สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เพื่อการ จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า ในภาพรวมแต่ละด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยหวัช้อย่อยความสามารถทำงาน กับเพื่อนครูเป็นทีมเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสะท้อน ผลการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาวิชาชีพมี ระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น ด้านการปฏิบัติ หน้าที่ครู โดยหวัช้อย่อยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้นักเรียนทั้งในด้านบุคลิกภาพการแต่งกาย กิริยา วาจา และมารยาทมีระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยหวัช้อย่อย การร่วมจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น

โดยสรุป การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐในจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเฉพาะ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีความโดดเด่นที่สุด รองลงมาคือ การปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน จุดเด่นคือความสามารถของครูในการทำงาน เป็นทีม การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการส่งเสริม การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ขณะที่จุดที่ควรส่งเสริมเพิ่มเติม ได้แก่ การจัดกิจกรรมปฏิบัติจริง การปรับการสอนให้เหมาะ กับผู้เรียน และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด

เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

6.4 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู เพื่อการ จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า ผลการจัดลำดับความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า ครูมีความต้องการในการพัฒนา สมรรถนะเพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยหวัช้อย่อยการได้จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเนื้อหา สารที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยเชื่อมโยงกับ เนื้อหาและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีระดับ คะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน โดยหวัช้อย่อยการตระหนัก และ เห็นความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมีระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่า หวัช้อย่อยอื่น ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยหวัช้อย่อย การได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาพัฒนาตนเอง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญมี ระดับคะแนนเฉลี่ยมากกว่าหวัช้อย่อยอื่น

โดยสรุป ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัด ราชบุรี มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อรองรับการ จัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ โดยเน้นที่การ จัดการเรียนรู้เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความร่วมมือ กับผู้ปกครองและชุมชน และการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท ของครูในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะตาม มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐใน จังหวัดราชบุรี พบว่าสมรรถนะของครูโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลางซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการพัฒนา ทางวิชาชีพของครูที่ยังไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในกลุ่มครูที่มี ประสบการณ์สอนระยะเวลามากกว่า 1 - 5 ปี ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 39.45 และยังพบว่ารูปแบบการพัฒนาทางวิชาชีพ ส่วนใหญ่ของครูยังคงอยู่ในลักษณะของการศึกษาผ่าน เอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 50.5 ขณะที่ครูเพียงร้อยละ 31.2 ที่ได้รับการพัฒนาในลักษณะ ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ สามารถสร้างทักษะที่นำไปใช้จริงได้มากกว่า จึงเป็นเหตุ

ให้สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานยังไม่พัฒนาไปถึงระดับที่ควรจะเป็น และอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้วิชาแกนกลาง และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ และทักษะชีวิตและการทำงาน รวมถึงทักษะสำคัญตามกรอบ 3Rs8Cs (เข็มทอง ศิริแสงเลิศ, 2564; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2562) ได้กล่าวเสริมว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ยุคปัจจุบันนั้น ต้องใช้ครูที่มีทักษะครบถ้วน หากครูไม่มีทักษะเหล่านี้ จะส่งผลต่อศักยภาพของผู้เรียนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูที่ผ่านมายังขาดความต่อเนื่อง ขาดการติดตามผล และไม่มีการวางแผนระยะยาวที่ชัดเจน อีกทั้งหลักสูตรการอบรมยังมีความซ้ำซ้อน ไม่ตรงกับความต้องการจริงของผู้เข้าร่วม และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) นอกจากนี้ยังพบปัญหาในด้านความไม่ทั่วถึงของการอบรม ครูบางคนมีโอกาสร่วมอบรมหลายครั้ง ขณะที่บางคนไม่เคยได้รับโอกาสเลย อีกทั้งยังมีการอบรมที่ดึงครูออกจากห้องเรียน ทำให้กระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรีมีความต้องการพัฒนาทุกด้านในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้รับความสำคัญสูงสุด เนื่องจากครูตระหนักว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (รัตนา ดวงแก้ว, 2557) นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีมและการสะท้อนผลการสอนยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ครูมีความต้องการพัฒนาเช่นกัน โดยมุ่งเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่มีคุณลักษณะของครูมืออาชีพ เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ ทักษะการสื่อสาร และการเฝ้ารู้ตลอดชีวิต (Nessipbayeva, 2012) ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมคุณภาพการสอน และสร้าง

ความน่าเชื่อถือในวิชาชีพ สำหรับด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูตระหนักถึงบทบาทในการสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยต้องการพัฒนาทักษะในการสื่อสารและวางแผนร่วมกับเครือข่ายภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยสร้างการยอมรับและเคารพในความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น (National Education Association, 2020; สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562)

กล่าวโดยสรุป ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐมีความพร้อมและตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2562; Ismail, Don, Husin, & Khalid, 2018)

7.2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับแรกที่สุดที่ต้องการพัฒนา รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความจำเป็นสูงสุดในการพัฒนา ครูต้องการบูรณาการเนื้อหา การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง และการทำวิจัยในชั้นเรียน

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Teacher Leadership Exploratory Consortium (2020)

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ครูต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน มีทักษะการสอนและบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Nessipbayeva (2012) ที่เสนอว่าครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีองค์ความรู้ทางการสอน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถจัดการเรียนรู้ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนจัดอบรมครูอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยเน้นการกำกับติดตามจากผู้เชี่ยวชาญ และสนับสนุนเวทีแลกเปลี่ยนผลงานวิจัยในชั้นเรียนภายในเครือข่ายสถานศึกษา

8.1.2 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ส่งเสริมการพัฒนาครูผ่านการอบรมอย่างต่อเนื่องพร้อม กำหนดแนวทางนิเทศตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง รวมถึงการประเมินผลครูบนพื้นฐานของสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

8.1.3 สำหรับครูผู้สอนควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการอบรมและศึกษาวิจัย รวมถึงทำวิจัยในชั้นเรียน และสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียน โดยอาศัยช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

8.2.1 ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการใช้การค้นคว้า วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ในสถานศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี

8.2.2 ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาแนวทางการ พัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ข้าง โดยศึกษากับครู ในสถานศึกษาของอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดอื่น เพื่อ ให้ผลการค้นคว้าวิจัยมีความแม่นยำยิ่งขึ้น

8.2.3 ควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของ ครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดราชบุรี เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ พัฒนาส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะตามมาตรฐานการ ปฏิบัติงานของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

9. เอกสารอ้างอิง

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2564). **ประมวลสาระชุดวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2562). **หน่วยที่ 8 การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. ในประมวลสาระชุดวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า. 1-79). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รัตนา ดวงแก้ว. (2557). **หน่วยที่ 11 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. ในประมวลสาระชุดวิชา นโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ 11-15 (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า. 1-81). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). **กรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีทีซีเอฟ)**. กรุงเทพฯ: ออนป้า.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). **รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ครูไทยกับความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

Ismail, S. N., Don, Y., Husin, F., & Khalid, R. (2018). Instructional Leadership and Teachers' Functional Competency across the 21st Century Learning. *International Journal of Instruction*, 11, (3), pp. 135-152.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, (3), pp. 607-610

Nessipbayeva, O. (2012). The Competencies of the Modern Teacher. In *Paper presented at the Annual Meeting of the Bulgarian Comparative Education Society 10th* (12-15 June pp. 148-154). Kyustendil: Bulgaria.

National Education Association. (2020). **The Teacher Leader Model Standards**. Retrieved February 7, 2025, from <https://www.nea.org/resource-library/teacher-leader-model-standards>